

DIFE

Digitalna integracija za jednakost

Pravni opis – Licenciranje Creative Commons: Materijali objavljeni na web stranici DIFE projekta klasificirani su kao otvoreni obrazovni resursi (OER) i mogu se slobodno (bez dopuštenja njihovih autora): preuzeti, koristiti, ponovo koristiti, kopirati, prilagoditi i dijeliti od strane korisnika, uz informaciju o izvoru njihovog podrijetla.

Co-funded by
the European Union

Financirano od strane Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja isključivo su stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Europske unije. Europska unija ne može se smatrati odgovornima za njih.

Contents

Sadržaj

Svrha priručnika	3
O projektu Digitalna integracija za jednakost – DIFE.....	4
Prevladavanje prepreka za sudjelovanje Roma i migranata u obrazovanju odraslih: Uvidi iz Belgije, Hrvatske, Slovenije i Njemačke	5
Uobičajene prepreke u svim zemljama	5
Specifični izazovi po državi	6
Belgija	6
Hrvatska	6
Slovenija	7
Njemačka	7
Upute za korištenje priručnika	8
Kako koristiti priručnik	8
MODUL 1: Kreativne strategije za usvajanje stranog jezika	10
Uvod	11
Poveznica s procjenom potreba stručnjaka	11
Prednosti za stručnjake	11
Vježba 1: Upoznavanje	13
Vježba 2: Stvorimo zajedno grmljavinu	16
Vježba 3: Što ima?	19
Vježba 4. Deset puta	21
Vježba 5. Piši I pogodi	23
Vježba 6. Chain of goodies	26
Vježba 6. Slijepac.....	29
Vježba 7. Pomiriši I kaži.....	31
MODUL 2: Poticanje inkluzivne komunikacije: Kreativne tehnike moderiranja	35
Uvod	36
Povezivanje modula s potrebama stručnjaka	36
Prednosti modula za stručnjake	36
Vježba 1. Univerzalni znakovi	37

Vježba 2. Zdravo svijete	38
Vježba 3. Krajolik osjećaja	40
Vježba 4: "Semafor" - metoda	41
Vježba 1: Razbijanje leda	47
Vježba 2: Kulturni scenariji	49
Vježba 3: Kreiranje inkluzivnih aktivnosti	53
Vježba 4: Kreiranje izvora multikulturnog učenja	55
MODUL 4: Inovativni pristupi podučavanja Roma i migranata	56
Uvod	57
Veza s procjenom potreba stručnjaka:	57
Koristi za stručnjake:	57
Vježba 1. Kulturni komaps	59
Vježba 2. Kroz životni stil	60
Vježba 3: Voices of Experience	61
Vježba 4: World Caffè	63
Literatura	65

Svrha priručnika

Svrha ovog priručnika je pružiti praktičan i sveobuhvatan resurs za edukatore, trenere i stručnjake koji rade u području obrazovanja odraslih, posebno s romskim i migrantima zajednicama diljem Europe. Priručnik je osmišljen kako bi se adresirali specifični izazovi i obrazovne prepreke s kojima se suočavaju ove marginalizirane skupine te nudi strategije, metode i alate za poticanje uključivijih i učinkovitijih obrazovnih okruženja.

Kombinacijom teorijskog znanja i praktičnih aktivnosti, priručnik podržava edukatore u razvijanju vještina potrebnih za prevladavanje kulturnih, jezičnih i socijalnih barijera u učionici. Fokusujući se na metode poučavanja koje su kulturno osjetljive, uključivu komunikaciju i inovativne strategije učenja, cilj mu je osnažiti i učenike i edukatore, olakšavajući veću participaciju u cjeloživotnom učenju i socijalnoj integraciji.

Priručnik je dio šireg napora za promicanje socijalne uključenosti i jednakih mogućnosti za Rome i migrante u Europi. Temelji se na istraživanju i terenskom radu provedenom u više europskih zemalja, koje su identificirale izazove s kojima se ove zajednice suočavaju u pristupu obrazovanju. Priručnik nastoji premostiti te praznine pružajući edukatorima prilagođene resurse, potičući razvoj digitalne pismenosti, aktivnog građanstva i integracije na tržište rada, a u konačnici doprinosi socio-ekonomskom napretku romskih i migrantskih populacija.

Osim toga, priručnik naglašava korištenje kreativnih i digitalnih platformi kao dodatnih alata za učenje, kako bi se poboljšali obrazovni rezultati i promovirala dugotrajna integracija u europsko društvo. Pružajući praktične vježbe, refleksije i aktivnosti, potiče edukatore da usvoje inovativne pristupe koji odgovaraju potrebama različitih odraslih učenika.

Priručnik je kreiran kao dio projekta Digitalna integracija za jednakost (DIFE), koji financira program Erasmus Plus Europske unije.

O projektu Digitalna integracija za jednakost – DIFE

Projekt Digitalna integracija za jednakost - DIFE provodio se od 2022. do 2024. godine i imao je za cilj podržati cjeloživotno učenje i obrazovanje migranata i članova romske zajednice kroz razvoj besplatne digitalne obrazovne platforme - Count Me In Academy. Time je izravno doprinio poboljšanju njihove

socio-ekonomske integracije. Partnerstvo, koje uključuje četiri države članice Europske unije (Hrvatska, Slovenija, Njemačka i Belgija), razvilo je interaktivni digitalni tečaj koji pokriva područja poput aktivnog građanstva, integracije na tržište rada, digitalne pismenosti, reproduktivnog zdravlja i partnerskih odnosa. Platforma Count Me In Academy dostupna je na nekoliko jezika, a obrazovni materijali su prevedeni na arapski, perzijski i romski kako bi se olakšao pristup migrantima i Romima unutar EU. Platforma je posebno stvorena kako bi se adresirale obrazovne prepreke s kojima se suočavaju ove zajednice, pomažući im da se bolje uključe u mogućnosti cjeloživotnog učenja. Prepoznajući da je integracija dvosmjerni proces, također su provedena istraživanja kako bi se identificirale prepreke s kojima se ove ranjive skupine suočavaju u obrazovanju odraslih. Nalazi su dio ovog priručnika i predstavljeni su za svaku zemlju unutar projektnog konzorcija u sljedećem poglavlju.

Prevladavanje prepreka za sudjelovanje Roma i migranata u obrazovanju odraslih: Uvidi iz Belgije, Hrvatske, Slovenije i Njemačke

Oslanjajući se na ciljeve projekta Digitalna integracija za jednakost (DIFE) i stvaranje platforme Count Me In Academy, ovaj dio istražuje uobičajene i specifične izazove s kojima se romske i migrantske zajednice suočavaju u obrazovanju odraslih. Na temelju istraživanja provedenog u Belgiji, Hrvatskoj, Sloveniji i Njemačkoj, pojavilo se nekoliko dosljednih tema, uz značajne razlike jedinstvene za svaki kontekst. Ovi su nalazi oblikovali razvoj obrazovnih pristupa i alata navedenih u ovom priručniku.

Uobičajene prepreke u svim zemljama

- **Jezične prepreke**
U svim zemljama, ograničena razina poznavanja lokalnih jezika (npr. nizozemski, francuski, njemački, hrvatski, slovenski) predstavlja značajnu prepreku za Rome i migrante koji žele sudjelovati u obrazovnim programima. Ova ograničenja smanjuju pristup mogućnostima učenja i otežavaju integraciju u širu društvenu zajednicu. Prilagođena jezična podrška ključna je za prevladavanje ove prepreke.
- **Kulturna nerazumijevanja i diskriminacija**
Romske i migrantske zajednice često se suočavaju s kulturnim nerazumijevanjima, predrasudama i diskriminacijom unutar obrazovnih okruženja i u širem društvu. Ova iskustva stvaraju osjećaje isključenosti i nepovjerenja prema formalnim obrazovnim sustavima, čime se dodatno smanjuje njihovo angažiranje. Edukatori trebaju usvojiti kulturno osjetljive pristupe kako bi premostili ove razlike i potaknuli povjerenje.
- **Nedostatak informacija i pristupačnost**
U svim zemljama romske i migrantske zajednice prijavile su nedostatak pristupa informacijama o dostupnim obrazovnim mogućnostima, resursima i uslugama podrške. Ovaj problem dodatno pogoršava opće nepovjerenje prema službenim institucijama. Ključno je pružiti lako dostupne, višjezične informacije ovim zajednicama kako bi se povećala svijest i angažman.
- **Percepcija obrazovanja kao nebitnog**
Mnogi romski i migrantski odrasli smatraju formalno obrazovanje nebitnim za njihove neposredne potrebe, posebno ako ne vide izravnu povezanost između obrazovanja i boljih mogućnosti zapošljavanja ili poboljšanih životnih uvjeta. Programi trebaju demonstrirati opipljive koristi, poput napredovanja u karijeri i socio-ekonomske mobilnosti, kako bi promijenili ovu percepciju.
- **Financijska ograničenja**
Ograničeni financijski resursi predstavljaju veliku prepreku sudjelovanju u obrazovanju odraslih u svim zemljama. Troškovi obrazovnih programa, u kombinaciji s drugim financijskim teretima, otežavaju

mnogim Romima i migrantima sudjelovanje u mogućnostima učenja. Osiguranje da programi budu pristupačni ili besplatni ključno je za povećanje sudjelovanja.

Specifični izazovi po državi

Iako postoje zajednički izazovi u svim zemljama, svaka nacija se suočava s jedinstvenim okolnostima koje utječu na sudjelovanje Roma i migranata u obrazovanju odraslih.

Belgija

U Belgiji, jedan od najhitnijih problema je nedostatak znanja nizozemskog, francuskog ili njemačkog jezika među romskim i migrantskim odraslima. Ova jezična prepreka značajno otežava njihovu sposobnost angažiranja u obrazovnim programima i integraciju u društvo. Osim toga, postoji izražen nedostatak povjerenja između ovih zajednica i obrazovnih institucija, potaknut prošlim iskustvima diskriminacije. Migranti i Romi također se bore s ograničenim razumijevanjem dostupnih resursa i usluga podrške.

Specifične potrebe u Belgiji uključuju:

- **Podršku učenju jezika** prilagođenu individualnim razinama jezika.
- **Programi priznavanja i certificiranja** koji pružaju jasne karijerne putanje i poboljšavaju zapošljivost.
- **Obuku o kulturnoj osjetljivosti** kako bi se adresirala nerazumijevanja i predrasude.

Hrvatska

U Hrvatskoj, osnovni izazovi proizlaze iz jezične prepreke koju predstavljaju programi koji se nude na hrvatskom i engleskom jeziku, koje mnogi migranti ne govore tečno. Financijska ograničenja predstavljaju značajnu prepreku pristupu obrazovanju, jer migranti smatraju da nemaju jednake mogućnosti kao lokalno stanovništvo zbog svoje ekonomske situacije. Štoviše, postoji značajan nedostatak informacija o tome kako pristupiti formalnom obrazovanju i priznavanju stranih kvalifikacija. Što se tiče romske zajednice, značajan broj romskih odraslih osoba ne može završiti programe obrazovanja odraslih, prvenstveno zbog socio-ekonomskih izazova, jezičnih prepreka i nedostatka ciljanih podrška. Kontinuirani naponi imaju za cilj rješavanje ovih pitanja kroz prilagođene obrazovne programe i inicijative dizajnirane da ponude bolju pomoć romskim odraslim osobama. Unatoč tim naporima, potrebno je značajno napredovati kako bi se osiguralo da romske odrasle osobe imaju jednake mogućnosti za završavanje obrazovanja i poboljšanje svojih socio-ekonomskih uvjeta. Ključna područja interesa u Hrvatskoj uključuju:

- **Pripremne programe jezika** za podršku neizvorim govornicima.
- **Programe za stjecanje kvalifikacija** s ciljem jače integracije na tržište rada i **programe digitalne pismenosti** kako bi se migrantima i romskoj zajednici pomoglo u snalaženju na tržištu rada.
- **Informacije o dostupnim zdravstvenim uslugama** i načinima ostvarivanja prava iz zdravstvenog sustava.

Slovenija

U Sloveniji, nedostatak vremena i motivacije među romskim i migrantskim odraslima predstavlja veliki izazov, uz ograničene mogućnosti učenja za odrasle. Postoji i praznina u specifičnim programima obuke prilagođenim ovim zajednicama, posebno u vezi s korištenjem digitalnih tehnologija, koje mnogi ne razumiju ili ne koriste u potpunosti. Društvena isključenost ostaje trajni problem, pri čemu migranti i Romi često žive u izoliranim okruženjima, dodatno smanjujući njihov pristup obrazovanju i društvenoj participaciji.

Specifični izazovi u Sloveniji uključuju:

- **Kampanje za motivaciju i svijest** kako bi se potaknulo sudjelovanje u obrazovanju odraslih.
- **Proširene mogućnosti učenja za odrasle**, posebno putem digitalnih platformi.
- **Integracijski programi** koji se fokusiraju na razbijanje društvene izolacije i poboljšanje izgleda za zapošljavanje, posebno za žene.

Njemačka

U Njemačkoj, jedan od ključnih problema je konkurentnost obrazovnih programa, koja ograničava pristup za Rome i migrante. Status boravka također igra ključnu ulogu u određivanju obrazovnih mogućnosti. Nedostaje obrazovnih materijala i resursa posebno dizajniranih za edukatore koji rade s ovim skupinama, a mnogi Romi i migranti imaju nizak interes za sudjelovanje u obrazovnim programima. To je često povezano s lošim informiranjem i ograničenim pristupom informacijama o dostupnim resursima.

Specifična područja fokusa u Njemačkoj uključuju:

- **Programi interkulturnog učenja** za poboljšanje razumijevanja između edukatora i učenika.
- **Praktična, radno orijentirana obuka vještina** koja je usklađena s lokalnim zahtjevima tržišta rada.
- **Usluge podrške za žene** kako bi se adresirali problemi poput čuvanja djece i socijalne uključenosti.

Zaključci i preporuke

Nalazi iz četiri zemlje pokazuju zajedničke izazove i specifične potrebe, koji zajedno oblikuju strategije i metodologije razvijene na platformi Count Me In Academy i u ovom priručniku. Kako bi se učinkovito podržalo sudjelovanje Roma i migranata u obrazovanju odraslih, sljedeće preporuke su ključne:

- **Prilagođeni jezični programi** koji uzimaju u obzir različite razine pismenosti i pružaju ciljanu podršku.
- **Kulturno osjetljive metode poučavanja** koje potiču povjerenje i uključivanje, rješavajući kulturne i socijalne prepreke koje često odvrćaju od sudjelovanja.
- **Pristupačne, višezječne informacije** o obrazovnim mogućnostima i uslugama podrške, široko distribuirane romskim i migrantskim zajednicama.

- **Financijska podrška i pristupačne obrazovne opcije** kako bi se smanjile ekonomske prepreke za učenje.
- **Fleksibilno, karijerno orijentirano obrazovanje** koje izravno povezuje obrazovanje s opipljivim koristima, poput zapošljavanja i socio-ekonomske mobilnosti.

Rješavanjem i zajedničkih i specifičnih izazova istaknutih u ovom dijelu, platforma Count Me In Academy i ovaj priručnik imaju za cilj osnažiti edukatore i podržati romske i migrantske zajednice u prevladavanju prepreka u obrazovanju odraslih, što će konačno doprinijeti njihovoj većoj socijalnoj i ekonomskoj integraciji.

Upute za korištenje priručnika

Moduli u ovom priručniku pružaju kombinaciju teorijske pozadine i praktičnih aktivnosti dizajniranih za poboljšanje uključivanja Roma, migranata i izbjeglica u obrazovanje odraslih. Ovi moduli ciljaju na primarne edukatore—poput multiplikatora, voditelja, učitelja i trenera—poticanjem samorefleksije o vlastitim predrasudama i uvjerenjima, kao i na neizravne ciljne skupine poput učenika iz raznovidnih zajednica i građana.

Svaki modul je strukturiran da pruži sljedeće ključne elemente:

Ciljevi i obrazovni ciljevi

Adresati

Uvod

Trajanje

Sadržaj

Vježbe i aktivnosti

Zahtjevi

Reference

Rječnik

Kako koristiti priručnik

Moduli se mogu koristiti na različite načine, ovisno o potrebama edukatora i učenika:

- **Nezavisni objekti učenja:** Svaki modul može se koristiti samostalno za rješavanje specifične potrebe za obukom ili fokusiranje na jednu temu iz šireg kurikulumu. Treneri imaju fleksibilnost odabrati pojedinačne module i dizajnirati ciljanu sesiju oko određene teme.
- **Prilagođeni tečajevi:** Treneri mogu personalizirati tečaj kombiniranjem više modula na temelju specifičnih potreba svoje grupe za obuku. To omogućava prilagođeni pristup, osiguravajući da sadržaj odgovara jedinstvenim izazovima i očekivanjima učenika.

- Podrška drugim procesima obuke: Moduli su praktično i fleksibilno dizajnirani, što ih čini prikladnima za dopunu drugih trening sesija. Mogu poslužiti kao vrijedan resurs za rasprave, refleksije i dublje angažiranje na različitim temama.

Procjena

Najefikasnija metoda procjene vježbi unutar modula je rasprava za okruglim stolom, gdje sudionici dijele svoja iskustva i reflektiraju o tome kako mogu primijeniti naučene ishodne rezultate u praksi. Ovaj otvoreni dijalog potiče samoprocjenu i razmjenu ideja, pomažući učenicima i trenerima da integriraju stečeno znanje i vještine u svoj obrazovni rad.

Ovaj pristup potiče reflektivno okruženje za učenje koje je u skladu s širim ciljem priručnika: promicanje uključivog, kulturno osjetljivog obrazovanja koje osnažuje i trenere i učenike u adresiranju specifičnih potreba romskih, migrantskih i izbjegličkih zajednica.

Kratki rječnik

1. **Kulturna osjetljivost:** Prepoznavanje i integracija raznolikih kulturnih vrijednosti u obrazovanju.
2. **Kulturne norme/vrijednosti:** Pravila i uvjerenja koja usmjeravaju ponašanje unutar kulturnih skupina.
3. **Društveni kapital:** Mreže koje pružaju resurse i podršku.
4. **Komunikacija:**
 - Neverbalna komunikacija: Neverbalni signali.
 - Verbalna komunikacija: Usmena ili pisana razmjena.
5. **Slušanje:** Aktivno angažiranje s govornikom.
6. **Pedagogija:** Metode poučavanja i prakse procjene.
7. **Timskog rada i koordinacija:** Suradnički naponi i učinkovito kretanje tijela.
8. **Empatija i inkluzivnost:** Razumijevanje osjećaja drugih i stvaranje podržavajućih okruženja.
9. **Diferencijacija:** Prilagodba poučavanja da zadovolji raznolike potrebe učenika.
10. **Profesionalni razvoj:** Kontinuirana obuka za edukatore.
11. **Kulturna kompetencija:** Učinkovito angažiranje s različitim kulturama.
12. **Otpornost:** Prilagodba i oporavak od izazova.
- 13.

Ovaj sažetak obuhvaća osnovne koncepte vezane uz kulturnu svijest, komunikaciju, strategije poučavanja i inkluzivnost u obrazovanju.

MODUL 1: Kreativne strategije za usvajanje stranog jezika

Uvod

- Učenje drugog jezika u odrasloj dobi je izazovno jer se odrasli oslanjaju na deklarativno učenje, dok djeca koriste proceduralno pamćenje za automatsko usvajanje vještina. Ovaj modul promiče kreativna i ugodna iskustva u učenju kako bi aktivirao proceduralno pamćenje, čineći proces prirodnijim i manje stresnim.
- Za migrante i Rome, usvajanje jezika dodatno otežavaju ograničeni resursi, socio-ekonomske prepreke, trauma i diskriminacija. Tradicionalno jezično obrazovanje često ne zadovoljava ove raznolike potrebe. Ovaj modul fokusira se na učinkovite, kulturno osjetljive strategije poučavanja za ove skupine.
- Učitelji moraju upravljati heterogenim učionicama s učenicima iz različitih sredina. Kako bi se suočili s ovom raznolikošću, edukatori trebaju uronjene metode s manjim oslanjanjem na prijevod.

Poveznica s procjenom potreba stručnjaka

Modul "Kreativne metode za poučavanje drugog jezika odraslim migrantima i romskim zajednicama" oprema edukatore za suočavanje s izazovima raznolikih jezičnih pozadina. Naglašava kulturno osjetljive prakse, potiče učinkovitu komunikaciju i stvara podržavajuća okruženja za učenje radi integracije.

Prednosti za stručnjake

Polaznici će poboljšati svoje nastavničke vještine i razviti inovativne strategije za angažiranje raznolikih učenika, što dovodi do povećanog zadovoljstva poslom i napredovanja u karijeri. Modul također poboljšava interkulturalnu kompetenciju i pruža pristup vrijednim resursima, povećavajući upravljanje učionicom i zapošljivost u jezičnom obrazovanju.

Obrazovni ciljevi	Ciljevi: • Razvijanje kulturno osjetljivih nastavničkih praksi: Edukatori će naučiti koristiti kulturno relevantne materijale i metode za učinkovito angažiranje migranata i Roma. • Povećanje komunikacije i angažmana: Sudionici će steći strategije za prevladavanje jezičnih barijera i uspostavljanje povjerljive komunikacije s raznolikim učenicima. • Poticanje profesionalnog rasta: Modul će ponuditi prilike za edukatore da steknu nove kompetencije i praktične vještine u jezičnom obrazovanju. • Promicanje učinkovite integracije: Edukatori će biti osposobljeni da podrže integraciju migranata i Roma u zajednicu kroz ciljano jezično poučavanje. • Poboljšanje upravljanja učionicom: Sudionici će naučiti strategije za učinkovitije upravljanje multijezičnim i multikulturalnim učionicama. • Oprema jezične edukatore inovativnim nastavnim strategijama za migrante i romske zajednice. • Povećanje razumijevanja kulturne osjetljivosti i interkulturalne kompetencije u poučavanju jezika. • Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti programa jezičnog obrazovanja za raznolike učenike.
--------------------------	--

Naslov vježbe	Vježba 1: Upoznavanje
Ključne riječi	Pozdravi
Trajanje	30 min
Ciljana skupina	Učenici svih razina poznavanja jezika
Ishodi učenja	• Razvoj empatije i shvaćanje različitosti kultura. • Jačanje komuniacijskih vještina • Jačanje osjećaja uključenosti u nastavi
Potrebno za vježbu	• Materijali: (slike, simboli) • Chart za učenje
Metodologija i upute	Gestikulirajte kako bi razred ponovio riječi ispod (ponovno ih neka izgovore ako je potrebno). Pobrinite se da jasno mime ukazane skraćene oblike; ideja o skraćanju se obrađuje. • Koristeći samo svoje ime, recite: "Zdravo, ja sam...". Zatim, kružeći po učionici, neka svaki student redom kaže: "Zdravo, ja sam (ime)". Pomoć i ispravite po potrebi. • Kada se svi studenti predstave, učvrstite njihova imena ponavljajući: "Ti si [Ime studenta]." • Zatim pitajte studente da kažu ime osobe koja sjedi desno od njih na drugom jeziku koji uče. Pregled rječnika: • Osnovni rječnik: "Zdravo," "Ja sam," "Ja sam," "Ti si," "ti si," "Da," i "Ne," osiguravajući da studenti mogu koristiti i razumjeti svaki pojam

Aktivnost korak po korak	Predstavite vježbu: ● Gestikulirajte prema sebi i jasno recite: "Zdravo, ja sam [Vaše ime]." ● Zatim ponovite frazu koristeći skraćenicu: "Zdravo, ja sam [Vaše ime]." ● Mime skraćenicu dovođenjem ruku zajedno ili koristeći gestu zatvaranja kako biste označili skraćivanje "Ja sam" na "Ja sam." Demonstrirajte i vježbajte: ● Gestikulirajte studentima, potičući ih da ponove za vama: "Zdravo, ja sam [Vaše ime]." ● Rukama pokažite da sada trebaju govoriti. Obiđite učionicu: ● Započnite s prvim studentom i potaknite ga da kaže: "Zdravo, ja sam [Ime studenta]." ● Pružite blage ispravke i poticaje, osiguravajući da svaki student pravilno koristi skraćenicu. Ponovite ako je potrebno: ● Ako student ima poteškoća, ponovite gestu i recite: "Zdravo, ja sam [Vaše ime]," a zatim ih zamolite da pokušaju ponovno. ● Osigurajte da svaki student jasno razumije kako koristiti oblik prije nego što pređete na sljedeće.
Refleksija	● Aktivno sudjelovanje: Poticanje studenata da aktivno sudjeluju izgovarajući "Zdravo, ja sam [Ime]" osiguralo je da svaki student vježba. Ovaj pristup će pomoći u jačanju njihovog razumijevanja i korištenja upoznavanja u osobnom i relevantnom kontekstu. ● Osobna povezanost: Korištenjem vlastitih imena, studenti su stekli osobnu povezanost s vježbom, što je povećalo njihovu motivaciju i interes. Ova osobna relevantnost učinila je aktivnost smislenijom i zabavnijom. ● Podrška pri ispravku: Pružanje blagih ispravki i poticaja pomoglo je studentima da se osjećaju podržano. Korištenje gesti za vođenje kada su imali poteškoća omogućilo je neintruzivnu pomoć, čineći okruženje za učenje pozitivnijim i manje zastrašujućim.

Naslov vježbe	Vježba 2: Stvorimo zajedno grmljavinu
Ključne riječi	Vjetar, kiša, grmljavina, oluja, munje
Trajanje	15 min
Ciljana skupina	Učenici s osnovnim poznavanjem jezika
Ishodi učenja	• Teambuilding i osnaživanje • Učenje rječnika • Imenujte elemente: vjetar, kiša, grmljavina, munja, oluja.
Potrebno	• Kartice s riječima vjetar, kiša, oluja i grmljavina napisane i vizualno predstavljene. • Učenici bi trebali biti spremni povezati se i doprinosti energiji grupe putem zvučne i pokretne stimulacije.
Metodologija I upute za izvedbu	1. Koordinacija: • Osiguravanje da svi učenici prate prijelaze bilo je pomalo izazovno. 2. Razina buke: • Aktivnost može postati prilično glasna, što može biti preplavljujuće za neke učenike. Upravljanje razinom buke davanjem jasnih uputa o volumenu moglo bi to poboljšati. 3. Ograničenja prostora: • Ovisno o veličini učionice, prostor može biti problem. Važno je osigurati dovoljno prostora da svi mogu sudjelovati udobno.

Izvođenje aktivnosti korak po korak	1. Postavljanje scene: ○ Započnite sjedeći u krugu s učenicima i objavite da ćemo zajedno stvoriti oluju. Ovo će postaviti ton i graditi iščekivanje. 2. Vjetar: ○ Započnite nježnim trljanjem ruku i recite "Vjetar." ○ Zatim zamolite učenika s desne strane da se pridruži, a zatim sljedećeg učenika, i tako dalje, dok svi ne počnu trljati ruke, stvarajući zvuk koji oponaša vjetar. ○ Potičite sve da brže trljaju ruke, povećavajući intenzitet zvuka vjetra. 3. Kiša: ○ Započnite pucanjem prstima desne ruke i recite "Kiša." ○ Jedan po jedan, svaki učenik se pridružuje, postupno prelazeći iz trljanja u pucanje, stvarajući zvuk kiše pomiješan s vjetrom. 4. Oluja: ○ Započnite pucanjem prstima obje ruke i recite "Oluja," povećavajući brzinu i intenzitet, a učenici slijede. ○ Dok pucate, počnite gaziti nogama i vičite "Grmljavina," dodajući još jedan sloj zvuka. 5. Munja: ○ Skočite s stolice i vičite "Munja," potičući svakog učenika da slijedi jedan po jedan poput meksičkog vala, simulirajući zvuk groma od udara munje. 6. Smanjenje oluje: ○ Postupno usporite pucanje i gazenje, prelazeći na tiho pljeskanje (posljednje kapi kiše) i tiho trljanje (slabi vjetar), završavajući u tišini.
-------------------------------------	---

	Zatvaranje: Kada učitelj stane, još nije gotovo; tišina dolazi tek kada posljednji u krugu, osoba s vaše lijeve strane, također stane. Savjeti za instruktora: (ovdje dodajte specifične savjete prema potrebi)
Refleksija	1. Uključenost i sudjelovanje: Aktivnost je uspješno angažirala sve sudionike, koji su s entuzijazmom sudjelovali. Postupno nadograđivanje zvukova i pokreta zadržalo je njihovu pažnju i učinilo aktivnost zabavnom. 2. Izgradnja tima: Ova suradnička vježba potaknula je osjećaj timskog rada i zajedništva među sudionicima. Morali su slušati jedni druge i koordinirati svoje pokrete, što je poboljšalo suradnju. 3. Senzorno učenje: Korištenje različitih zvukova i pokreta prilagodilo se različitim stilovima učenja, čineći aktivnost pristupačnom i ugodnom za sve sudionike. 4. Kreativnost i mašta: Zamišljeni aspekt stvaranja oluje potaknuo je kreativnost sudionika. Uživali su u vizualizaciji i prikazivanju različitih elemenata oluje.

Naslov vježbe	Vježba 3: Što ima?
Trajanje	15 min
Ciljana skupina	Učenici s osnovnim poznavanjem jezika
Ishodi učenja	Učenik može imenovati emocije
Potrebno	• Pametni telefon ili tablet • Besplatan Wi-Fi
Metodologija	Prijedlozi za poboljšanje: • Jasne upute: Davanje detaljnih uputa i osiguravanje da svi sudionici razumiju kako sudjelovati smanjit će nesporazume i omogućiti glavu provedbu aktivnosti. • Tehnička podrška: Pružanje tehničke podrške ili savjeta za rješavanje problema s WhatsAppom može spriječiti prekide i osigurati nesmetano iskustvo. • Pravednost: Uvođenje sustava koji osigurava pravedno sudjelovanje, poput izmjenjivanja sudionika ili korištenja mjerača vremena, može pomoći u upravljanju varijabilnošću vremena odgovora i učiniti aktivnost pravednijom i angažirajućom.

Aktivnost korak po korak	Priprema • Napravite WhatsApp grupu. Upute 1. Zamolite sudionike da otvore WhatsApp grupu. 2. Napišite rečenicu ili riječ, npr.: <i>Smijem se! Tužan/tužna sam! Ljut/a sam!</i> Ili imenujte životinju, voće, zastavu itd. 3. Prvi sudionik koji odgovori ispravnim emotikonom osvaja bod. Varijanta • Pošaljite emotikon i zamolite sudionike da odgovore odgovarajućom riječju. Zaključak • Slanje poruke zahvale sudionicima na kraju aktivnosti bio je pozitivan način da se prizna njihovo sudjelovanje i doprinos. Time se dodatno ojačao osjećaj vrijednosti i zatvorenosti aktivnosti.
Refleksija	1. Pitajte sudionike koja im je riječ bila najteža za prepoznavanje. 2. Zašto im je bila teška? 3. Istražite postoje li kulturne razlike u prepoznavanju emocija ili emotikona. Jačanje vokabulara: • Aktivnost učinkovito jača vokabular povezan s emocijama, životinjama, voćem i zastavama. Povezivanjem riječi s emotikonima, sudionici su lakše pamtili i razumjeli pojmove.

Naslov vježbe	Vježba 4. Deset puta
Trajanje	30 min
Ciljana skupina	Učenici koji znaju brojati do 10
Ishodi učenja	Timsku suradnju i kolaboraciju: - Sudionici će razvijati vještine rada u timu kako bi postigli zajednički cilj, naglašavajući važnost suradnje i međusobne podrške. Komunikacijske vještine: - Sudionici će poboljšati svoju verbalnu komunikaciju kroz izgovaranje brojeva i koordinaciju s članovima tima kako bi učinkovito dodavali loptu. Fokus i koncentracija: - Sudionici će unaprijediti sposobnost održavanja fokusa i koncentracije na zadatak unatoč ometanjima, poput protivničkog tima koji izgovara pogrešne brojeve.
Potrebno za rad	Materijali: Lopta ili frizbi. Priprema: Ydovoljno prostora za igru I bacanje
Metodologija	Vježba "Deset puta" integrira metodologije koje naglašavaju timsku suradnju, fizičku aktivnost, razvoj govornog jezika i socio-emocionalne vještine. Osmišljena je kao interaktivna i zanimljiva aktivnost koja sudionicima pruža cjelovito i ugodno iskustvo učenja, istovremeno jačajući njihove vještine brojanja i jezične kompetencije. 4o

Upute za izvedbu korak po korak	Upute Podijelite grupu u dva tima. Cilj vježbe je deset puta dodati loptu unutar vlastitog tima. Svaki put kada igrač doda loptu, naglas izgovara sljedeći broj. Drugi tim pokušava prekinuti ovaj proces tako što glasno izgovara pogrešne brojeve. Ako lopta padne na tlo, izađe izvan označenog prostora ili se dogodi druga pogreška (npr. fizički kontakt), lopta prelazi u posjed protivničkog tima. Tim koji uspije deset puta dodati loptu pobjeđuje. Varijacija Kako biste igru učinili zahtjevnijom, možete dodati pravilo da igrač ne smije dodati loptu osobi od koje ju je upravo primio. Savjeti za voditelja Igra se treba igrati bez fizičkog kontakta. Ova vježba je posebno pogodna za igranje na otvorenom.
Refleksija	Dinamika grupe: ● Kako je vaš tim komunicirao i surađivao tijekom vježbe? ● Koje ste strategije koristili kako biste uspješno dodali loptu deset puta? Izazovi i rješenja: ● S kakvim ste se poteškoćama susreli kada je protivnički tim izgovarao pogrešne brojeve? ● Kako ste prevladali te izazove kako biste zadržali fokus i koordinaciju?

Naslov vježbe	Vježba 5. Piši I pogodi
Trajanje	45 min
Ciljana skupina	Učenici koji mogu pisati kratke poruke, pitati I dati osnovne informacije.
Potrebno za izvedbu	Materijali • Pametni telefon, • besplatan Wi-Fi • Kartice s imenom i telefonskim brojem svakog učenika. Varijacija: Kartice sa zadatkom, poput „Pozovi nekoga u kino“, „Zatraži telefonski broj liječnika“, „Zamoli da posudiš nešto“...
Metodologija	Poboljšane vještine komunikacije: Učenici će vježbati slanje i primanje tekstualnih poruka, poboljšavajući svoju sposobnost učinkovitog pisane komunikacije. Formulacija pitanja: Učenici će razviti vještine postavljanja zatvorenih (da/ne) pitanja, što je ključno za jasnu i sažetu komunikaciju. Slušanje i razumijevanje: Učenici će poboljšati svoje vještine slušanja i razumijevanja tako što će točno interpretirati i odgovarati na pitanja koja zahtijevaju odgovor da/ne.

Aktivnost korak po korak	Upute: ● Podijelite kartice: • Podijelite kartice svakom učeniku. Pobrinite se da nijedan učenik ne dobije svoju karticu, tako da svaka kartica sadrži ime i broj telefona drugog učenika. ● Pošaljite poruke: • Uputite učenike da pošalju tekstualnu poruku "Pozdrav [Ime]" osobi čije ime je na njihovoj kartici. Poruku ne smiju potpisivati vlastitim imenom. ● Pogodi pošiljatelja: • Primatelj poruke pokušava pogoditi identitet pošiljatelja postavljanjem zatvorenih (da/ne) pitanja. Primjeri pitanja uključuju: "Jesi li muškarac?" ili "Imaš li crnu kosu?" ● Potvrda identiteta: • Nakon što primatelj točno pogodi identitet pošiljatelja, pošiljatelj potvrđuje pogodak. Varijante: ● Počelnici: • Podijelite grupu: Podijelite učenike u dvije grupe: pošiljatelje i primatelje. • P pojednostavite interakciju: Svaki učenik sudjeluje u jednoj od uloga: ili kao pošiljatelj ili kao primatelj poruka, što smanjuje složenost i pomaže učenicima vježbati samo jednu ulogu. ● Napredni: • Dvosmjerne konverzacije: Svaki učenik istovremeno vodi dvije konverzacije, jednu kao pošiljatelj i jednu kao primatelj. • Povećani izazov: Ova varijanta povećava složenost i pomaže učenicima vježbati
--------------------------	--

	multitasking i upravljanje s više interakcija. ● Zadaci: ● Dodajte karticu sa zadatkom: Nakon što pogodite pošiljatelja, primatelj i pošiljatelj zajedno rade na zadatku s kartice. Na primjer, ako je zadatak "Pozovi nekoga da ide u kino", moraju razgovarati i odlučiti o detaljima, kao što su naziv filma, vrijeme i lokacija. ● Interaktivna primjena: Ovo dodaje praktični element aktivnosti, potičući učenike da koriste jezik za stvarne situacije i vježbaju složenije interakcije. Savjeti za instruktora: ● Osigurajte razumijevanje: Pobrinite se da učenici razumiju kako poslati tekstualnu poruku i kako postaviti zatvorena pitanja za prepoznavanje pošiljatelja.
Refleksija	Samoprocjena: ● Kako ste se osjećali u vezi slanja i primanja poruka? Je li to bilo lako ili izazovno za vas? ● Koliko ste se osjećali ugodno postavljajući i odgovarajući na pitanja "da/ne"? Ishodi učenja: ● Što ste naučili o formiranju i korištenju zatvorenih pitanja? ● Kako vam je ova aktivnost pomogla u poboljšanju vaših komunikacijskih vještina?

Naslov vježbe	Vježba 6. Chain of goodies
Trajanje	15 min
Ciljana skupina	Učenici koji mogu dati osobne informacije
Ishodi učenja	Proširenje vokabulara: Učenici će proširiti svoj vokabular učenjem i korištenjem novih riječi vezanih uz vještine i aktivnosti. Struktura rečenica: Učenici će vježbati sastavljanje rečenica na koherentan i gramatički ispravan način. Slušne vještine: Učenici će poboljšati svoje slušne vještine pažljivim slušanje onoga što njihovi vršnjaci govore. Povećanje pamćenja: Učenici će poboljšati svoje pamćenje ponavljanjem onoga što su drugi rekli prije nego što dodaju vlastiti doprinos. Samopouzdanje: Učenici će graditi samopouzdanje govoreći pred svojim vršnjacima i dijeleći svoje osobne snage.

Metodologija	Priprema: Postavljanje okruženja: Postavite učenike u krug kako bi olakšali kontakt očima i angažman. Objašnjenje: Jasno objasnite svrhu aktivnosti i korake koji slijede. Pobrinite se da svi učenici razumiju upute. Primjer: Započnite s jasnim primjerom kako će aktivnost izgledati. Koraci: 1. Inicijacija: Započnite aktivnost predstavljanjem i izjavom o nečemu u čemu ste dobri. Koristite jednostavan i jasan jezik prikladan za razinu znanja učenika. Primjer: "Ja sam Ayla i dobra sam u plivanju." 2. Izmjena i redoslijed: Zamolite učenika s desne strane da ponovi vašu izjavu i doda svoju. Primjer: "Ovo je Ayla. Ona je dobra u plivanju. Ja sam Mo i dobar sam u nogometu." Nastavite ovaj proces, svaki učenik ponavlja prethodne izjave i dodaje svoju. 3. Ponavljanje i učvršćivanje: Svaki učenik mora ponoviti sve prethodne rečenice prije nego što doda svoju. To učvršćuje memoriju i vještine slušanja. Pobrinite se da svaki učenik govori dovoljno glasno i jasno kako bi svi mogli čuti. 4. Poticaj i podrška: Pružite pozitivne povratne informacije i ohrabrenje svakom učeniku. Pomožite učenicima ako imaju poteškoća s izgovorom ili pamćenjem prethodnih izjava.
---------------------	--

Aktivnost korak po korak	Priprema: Postavite učenike u krug. Koraci: Inicijacija: Započnite izjavom o nečemu u čemu ste dobri, koristeći riječi/rečenice koje želite učvrstiti. Izmjena i redosljed: Zamolite učenika s desne strane da navede što on/ona zna raditi. Sljedeći učenik s desne strane mora ponoviti izjave i dodati svoju. Ovaj proces ide u krug, stvarajući lanac rečenica. Primjer lanca: Učenik 1: "Ja sam Ayla i dobra sam u plivanju." Učenik 2: "Ovo je Ayla. Ona je dobra u plivanju. Ja sam Mo i dobar sam u nogometu." Učenik 3: "Ovo je Ayla. Ona je dobra u plivanju. Ovo je Mo. On je dobar u nogometu. Ja sam Tommy i dobar sam u kuhanju."
Refleksija	Samoocjena: Što ti se najviše svidjelo u aktivnosti? Što ti je bilo izazovno? Kako si se osjećao/la tijekom sudjelovanja u aktivnosti? Što misliš da si dobro napravio/la? Rezultati učenja: Koje nove riječi ili fraze si naučio/la? Kako ti je aktivnost pomogla u vježbanju strukture rečenica? Je li ti bilo lakše pamtiti što su drugi rekli kako je aktivnost napredovala?

Naslov vježbe	Vježba 6. Slijepac
Trajanje	30 min
Ciljana skupina	Učenici koji mogu slijediti jednostavne upute
Requirements	• povez • zapreke na putu (po želji)
Metodologija	Pregled vokabulara: Naučite ili ponovite ključne riječi vezane uz smjerove i upute: lijevo, desno, ravno, pažnja, sporije, brže, stop. Koristite vizualne pomagala ili demonstracije kako biste osigurali razumijevanje. Izgradnja povjerenja: Provedite kratku aktivnost za izgradnju povjerenja kako biste pripremili učenike za oslanjanje na svoje partnere tijekom vježbe.
Aktivnost korak po korak	Udruživanje parova: Podijelite grupu u parove. Pobrinite se da učenici budu upareni s nekim s kim se osjećaju ugodno, kako bi se izgradilo povjerenje. Zatvaranje očiju (Povezivanje očiju): Zatvorite oči jednom od učenika u svakom paru. Provjerite da je povez siguran, ali ugodan. Vođenje: Učenik koji ima vid vodi svog partnera s povezom oko sobe koristeći samo verbalne upute. Naglasite da ne smije biti fizičkog kontakta. Pružite primjere kako davati jasne i sažete upute. Potaknite učenika koji vidi da koristi miran i jasan ton glasa. Zamjena uloga: Nakon određenog vremena, neka se parovi zamijene ulogama, tako da učenik koji je bio slijep postane vodič. Uvođenje prepreka (opcionalno): Ako koristite prepreke, postavite ih strateški po sobi kako biste povećali izazov. Naredite vodiču da sigurno navigira svog partnera oko prepreka koristeći ključne vokabularne izraze.
Refleksija	Kako se osjećalo biti s povezom na očima i oslanjati se na upute svog partnera? Kako ste osigurali da vaš partner osjeća sigurnost i da vam vjeruje? Što vam je bilo najizazovnije tijekom vježbe?

Naslov vježbe	Vježba 7. Pomiriši I kaži
Trajanje	30 min
Ciljana skupina	The learner who can develop and tell a story.
Ishodi učenja	Povećana svijest o mirisima: Polaznici će razviti povećanu svijest o svom mirisu i njegovoj povezanosti s pamćenjem i maštom. Kreativno razmišljanje: Polaznici će poboljšati svoju kreativnost povezujući različite mirise s likovima, mjestima, radnjama i emocijama. Vještine pripovijedanja: Polaznici će poboljšati svoju sposobnost stvaranja i pričanja priča, uključujući elemente poput likova, ambijenta, radnji i emocija. Proširenje vokabulara: Polaznici će proširiti svoj vokabular koristeći opisni jezik vezan uz mirise, radnje, mjesta i emocije. Emocionalna svijest: Polaznici će razviti razumijevanje kako određeni mirisi mogu izazvati specifične emocije, pomažući im da se dublje povežu s vlastitim osjećajima i iskustvima drugih. Angažman i sudjelovanje: Polaznici će aktivno sudjelovati u aktivnosti, potičući suradnju dok dijele svoja senzorna iskustva i kreativne interpretacije s kolegama. Poboljšanje pamćenja: Povezivanjem mirisa s uspomnama i iskustvima, polaznici će poboljšati svoju sposobnost prisjećanja detalja i organiziranja informacija na smislen način. Povećanje samopouzdanja u izražavanju: Polaznici će izgraditi samopouzdanje u svojoj sposobnosti verbalnog izražavanja, pripovijedanja svojih priča i dijeljenja svojih kreativnih ideja s grupom. Kritičko razmišljanje: Polaznici će biti potaknuti na kritičko razmišljanje o tome kako mirisi mogu utjecati i poboljšati pripovijedanje, razmatrajući senzorne detalje koji čine narativ živopisnijim i snažnijim.

Potrebno za izvedbu	Materijali: ● 4 neprozirne vrećice po timu ● Različiti sastojci (npr. kava, papar, curry, pasta za zube, sapun, mirisne svijeće, metvica, šampon, ocat) ● 4 mala komadića papira po osobi ● Papir i olovke
Methodologija	Priprema: Priprema vrećica: ● Podijelite vrećice u 4 kategorije i označite ih brojevima od 1 do 4. ● Napravite „recepte“ za svaku kategoriju miješanjem različitih sastojaka. Primjeri: ● Vrećica 1: kava, papar, curry ● Vrećica 2: pasta za zube, sapun ● Vrećica 3: mirisne svijeće, metvica ● Vrećica 4: šampon, ocat Priprema: Stavite po jednu vrećicu iz svake kategorije, 4 komadića papira po osobi i olovke na svaki stol.

Aktivnost korak po korak	Upute: Formiranje timova: Podijelite grupu u timove od četiri učenika. Pokretanje aktivnosti: ● Započnite s Vrećicom 1. ● Uputite učenike da zatvore oči, otvore vrećicu i pomirišu sadržaj bez da gledaju unutra ili govore. ● Zamolite ih da smišljaju lik inspiriran mirisom, zatim zatvore vrećicu i prosljede je sljedećem učeniku. Nakon što su svi pomirisali vrećicu, svaki učenik zapisuje lik koji je smislio na komadiću papira bez dijeljenja svojih ideja. Sljedeće vrećice: Ponovite postupak za ostale vrećice s različitim zadacima: Vrećica 2: Pomislite na neko mjesto. Vrećica 3: Pomislite na neku radnju (glagol). Vrećica 4: Pomislite na neku emociju. Svaki put učenici pišu svoje ideje na odvojene komadiće papira. Podjela i prikupljanje: Nakon svih rundi, dozvolite svakom timu da podijeli svoje likove, mjesta, radnje i emocije međusobno. Skupite sve papire po kategorijama, stvarajući četiri hrpe presavijenih papira. Kreiranje priče: Svaki član tima odabire po jedan papir iz svake hrpe (lik, mjesto, radnja, emocija). Koristeći ove elemente, svaki tim kreira priču. Priča se može razviti verbalno, pisano ili kroz crteže. Svaki tim zatim predstavlja svoju priču razredu. Varijanta za početnike: Koristite samo 2 vrećice (npr., lik i glagol). Zamolite učenike da kreiraju rečenice s tim elementima. Savjeti za instruktora: Jasnost upute: Naglasite važnost ne gledanja u vrećice i ne dijeljenja ideja prije vremena. Ponovite upute jasno i oponašajte radnje kako bi osigurali razumijevanje (npr., zatvaranje očiju, mirisanje). Primjeri: Pružite primjere za svaku kategoriju kako biste potaknuli maštu (npr., "Podsjeća li vas ovaj miris na dječaka koji ide u školu, baku u Rusiji, medvjeda koji traži med?"). Organizacija:
--------------------------	--

	Održavajte strogu organizaciju vrećica i papira kako biste izbjegli zbunjenost. Nastavite polako, korak po korak, kako biste osigurali jasnoću i izbjegli preopterećenje učenika. Podsjetnik na strukturu priče: Ako je potrebno, podsjetite učenike na osnovnu strukturu priče: početak, sredinu, kraj, s izazovima/problemi i pomagačima/spasiteljima.
Refleksija	Refleksija i povratna informacija: Nakon što su sve priče predstavljene, održite diskusiju kako biste reflektirali na aktivnost. Pitajte učenike kako su se osjećali u vezi mirisa, procesa stvaranja priče i svog iskustva predstavljanja priče. Pitanja za debriefing: • Kako ste se osjećali dok ste imali povez na očima i oslanjali se na svoj mirisni osjet? • Koji je miris bio najiznenađujući ili najzanimljiviji za vas? • Kako su različiti mirisi utjecali na likove, mjesta, radnje i emocije koje ste smislili?

MODUL 2: Poticanje inkluzivne komunikacije: Kreativne tehnike moderiranja

	Uvod Postoji značajna potreba za kreativnim metodama moderiranja i materijalima koji olakšavaju inkluziju i most između komunikacijskih barijera. Dok je učenje jezika važno, korištenje nelinejskih alata može otvoriti mogućnosti za interakciju, olakšati emocionalne barijere i povećati motivaciju za učenje novog jezika i kulture. Ovaj modul pruža uvid u govor tijela i različite metode za odrasle stručnjake, fokusirajući se na neverbalno moderiranje grupa i komunikaciju. Povezivanje modula s potrebama stručnjaka Istraživanja ukazuju na nedostatak kreativnih metoda, kao što su igranje uloga, simulacije i interaktivni audiovizualni materijali koji ne zahtijevaju jezik. Kako bi se učinkovito uključili Romi i migranti u obrazovanje odraslih, odgojitelji trebaju raznolike metode koje omogućuju sudjelovanje izvan okvira jezika. Prednosti modula za stručnjake Modul će predstaviti zadatke za pripremu lekcija i uvodne aktivnosti, naglašavajući praktičan rad u multikulturnim grupama. Ključna područja fokusa uključuju: - Razvijanje svijesti o govoru tijela - Kreativne komunikacijske tehnike za sudionike - Neverbalne metode podrške za Rome i migrante - Inovativne tehnike moderiranja grupe i davanja povratnih informacija - Interaktivne metode komunikacije za razmjenu unutar grupe - Ove vještine poboljšat će učinkovitost odgojitelja u multikulturnim učionicama.
Ciljevi	Postoji značajna potreba za kreativnim metodama moderiranja i materijalima koji olakšavaju inkluziju i most između komunikacijskih barijera. Dok je učenje jezika važno, korištenje nelinejskih alata može otvoriti mogućnosti za interakciju, olakšati emocionalne barijere i povećati motivaciju za učenje novog jezika i kulture. Ovaj modul pruža uvid u govor tijela i različite metode za odrasle stručnjake, fokusirajući se na neverbalno moderiranje grupa i komunikaciju. Povezivanje modula s potrebama stručnjaka Istraživanja ukazuju na nedostatak kreativnih metoda, kao što su igranje uloga, simulacije i interaktivni audiovizualni materijali koji ne zahtijevaju jezik. Kako bi se učinkovito uključili Romi i migranti u obrazovanje odraslih, odgojitelji trebaju raznolike metode koje omogućuju sudjelovanje izvan okvira jezika.

	Prednosti modula za stručnjake Modul će predstaviti zadatke za pripremu lekcija i uvodne aktivnosti, naglašavajući praktičan rad u multikulturnim grupama. Ključna područja fokusa uključuju: • Razvijanje svijesti o govoru tijela • Kreativne komunikacijske tehnike za sudionike • Neverbalne metode podrške za Rome i migrante • Inovativne tehnike moderiranja grupe i davanja povratnih informacija • Interaktivne metode komunikacije za razmjenu unutar grupe Ove vještine poboljšat će učinkovitost odgojitelja u multikulturnim učionicama.
--	---

Naslov vježbe	Vježba 1. Univerzalni znakovi
Trajanje	45 mi
Ciljana skupina	Migrantske i Romske zajednice
Ishodi učenja	Jačanje svjesnosti jezika u određenom kontekstu
Requirements	Olovka, papir, poster
Aktivnost korak po korak	Upute: 1. Priprema okruženja: ○ Postavite sudionike u krug. ○ Osigurajte da svaki sudionik ima papir i olovku. ○ Na ploči napišite sljedeće pitanje, vidljivo za sve: <i>Koje su geste univerzalno razumljive?</i> 2. Individualna refleksija: ○ Zamolite svakog sudionika da razmisli i napiše svoje odgovore na papir. ○ Potaknite ih da zabilježe sve geste koje smatraju univerzalno razumljivima. 3. Podjela u grupi (Princip "Popcorn"): ○ Nakon što su svi zapisali svoje odgovore, započnite s "Popcorn principom." To znači da sudionici mogu nasumično dijeliti svoje odgovore s grupom, a vi ćete ih zapisivati na poster. ○ Nakon što se podijeli svaka sugestija, pitajte grupu da raspravi je li gestu zaista univerzalno razumljiv. ○ Potaknite sudionike da objasne zašto misle da je gest razumljiv ili nije. 4. Ispitivanje prijedloga:

	○ Kao grupa, razmislite o svakom odgovoru. Raspravite hoće li se gest razumjeti univerzalno ili ovisi o kulturnom kontekstu. ○ Ako netko zna pozadinu neke geste, neka je podijeli s grupom kako bi se odredilo je li gestu moguće smatrati univerzalnom. 5. Primjeri zbunjujućih gesta: ○ Namigivanje: Može značiti "Ne shvaćaj me ozbiljno" ili "Vrlo te volim." To ovisi o kontekstu. ○ Klimanje/mahanje glavom: U Sri Lanki, ove geste znače suprotno od onoga što povezujemo s njima u Europi (npr. klimanje glavom može značiti "ne", a mahanje glavom može značiti "da"). 6. Zaključak: ○ Rezimirajte raspravu isticanjem gesta koje su prepoznate kao univerzalno razumljive i onih koje su specifične za određenu kulturu. Raspravite kako kontekst može utjecati na značenje gesta.
Refleksija	Pitanja za sudionike: • "Što vas je iznenadilo u ovoj aktivnosti?" • "Što ćete ponijeti sa sobom iz ovog zadatka?" • Ova vježba je dizajnirana za učitelje koji rade s heterolingvalnim grupama. Naglasak je na razumijevanju da nijedni jezik nije univerzalno razumljiv. Sudionici trebaju razumjeti da gestikulacija i komunikacija nisu uvijek isti u različitim kulturama i da je važno biti svjestan kulturnih razlika prilikom rada u multikulturnim grupama.

Naslov vježbe	Vježba 2. Zdravo svijete
Trajanje	45 minutes
Ciljana skupina	Migrantske i Romske zajednice
Ishodi učenja	Strengthen awareness that language just works in context
Potrebno za izvedbu	Olovka i veći poster. Nactana ili printana mapa svijeta
Methodologija	1. Budite strpljivi i glumite sve što komunicirate verbalno, također i neverbalno. Zadatak mora biti jasan, čak i bez riječi, tako da ga svi mogu razumjeti. 2. Fraze poput "Moje ime je..." moraju se glumiti na neki način, na primjer, osoba može pokazivati na sebe rukom i izgovoriti ime. Ovakav način komunikacije pomaže u prenošenju informacije čak i bez korištenja jezika.

	3. Izgovor i jasnoća: Osim toga, izgovor mora biti glasan i jasan, kako bi svi mogli usvojiti barem osnovne strukture na njemačkom, engleskom ili drugom jeziku, samo slušanjem. Ova vježba pomaže sudionicima da lakše usvoje osnovne jezične strukture kroz interakciju i neverbalnu komunikaciju, smanjujući barijere između različitih jezika i kultura.
Aktivnost korak po korak	Svaki sudionik označava zemlju iz koje dolazi. To se može, a ponekad i mora, učiniti i neverbalno, na primjer, pokazujući na sebe i govoreći odakle dolazi. Alternativna opcija: Ovo se može proširiti zadatkom u kojem svaki sudionik koristi članke iz časopisa i isprintane slike kako bi bolje prikazao odakle dolazi. Ovi radovi moraju biti prikupljeni i stavljeni na veliku kartu. Za ovu alternativu, bolje je imati homogenu razinu jezičnih vještina, jer će komunikacija vezana uz slike biti lakša za sudionike. Važno je unaprijed objasniti koliko zemalja i jezika je zastupljeno. Voditelj može biti bolje pripremljen ako zna koliko jezika i zemalja je predstavljeno. Korak 1. U ovom koraku sudionici odlaze do stola i crtaju zastavu koja je relevantna za njihov materinji jezik u jedan stupac. Također se mogu nacrtati zastave politički kontroverznih država, kao što je "Kurdistan". Okupljanje kultura je u prvom planu. Korak 2: Kada su sve zastave nacrtane na stolu, voditelj zapisuje jednostavne rečenice u lijevom stupcu. Ako sudionici ne razumiju rečenice, mogu se ponovo prikazati neverbalno ili čak nacrtati u maloj slici. U svakom slučaju, značenje rečenica mora biti jasno svima. Za skupine s visokom heterogenošću u jeziku i jezičkoj razini, pitanja poput "Kako se zoveš?" i odgovor na to mogu biti dovoljna. Te rečenice trebaju biti prikazane i dodane na svim jezicima od strane sudionika. Korak 3: Sudionici se okupljaju kako bi saznali više o svim prijevodima. Svaki sudionik mora predstaviti svoj prijevod ostalima. Svaki jezik mora imati barem jedan krug, čak i u velikoj grupi. Jedna osoba diktira, a ostali ponavljaju. Naravno, može se pomoći drugima u poboljšanju izgovora, na primjer. Alternativna verzija: Pomiješati s igrom "glazbenih stolica": Pita se na različitim jezicima "Kako se zoveš?", a ako druga osoba odgovori istom frazom na svom jeziku, mora pokušati ponovno s drugom osobom. Ako osoba pogrešno odgovori na neku drugu frazu ili jezik, svi moraju napustiti stolice i pokušati pronaći novu. Korak 4: Možda najvažniji korak počinje sada: Šetnja. Sada sudionici mogu započeti vlastitu prvu interakciju. Za to se od sudionika traži da se izmiješaju unutar prostorije i objasne svoja otkrića drugim sudionicima, predstavljajući se na različitim jezicima. Ako je moguće, sudionici mogu isprobati svaki pojedini jezik. Stoga, stol mora biti vidljiv svima na središnjem mjestu u prostoriji. Čak i priručnik za ovaj zadatak treba biti napravljen bez verbalne interakcije, samo pokazujući što će se dogoditi s jednim od sudionika.

Refleksija	Ovisno o razini vještina, nekoliko rečenica može biti dodano u tablicu. To može dovesti do realističnije i interaktivnije razmjene unutar grupe. Ne treba podcjenjivati volju za učenjem pojedinih sudionika. Ovaj dizajn je izvrstan za učenje novog materijala na različitim jezicima, jer sudionici nešto razvijaju sami. 4o mini
------------	---

Naziv vježbe	Vježba 3. Krajoblik osjećaja
Trajanje	60 minutes
Ciljana skupina	Roma and Migrants
Ishodi učenja	Nemanverbalna komunikacija: Unaprijediti vještine izražavanja ideja bez jezika, olakšavajući interakciju u raznolikim grupama. Kreativno izražavanje: Potaknuti individualnu kreativnost kroz odabir i postavljanje figura. Kritičko razmišljanje: Potaknuti postavljanje pitanja i dijalog za dublje razumijevanje aktivnosti. Kulturalna svijest: Istražiti kako kulturna pozadina utječe na percepcije i emocije. Suradnja: Razvijati vještine timskog rada dijeljenjem uvida i raspravom o postavkama figura. Refleksivno razmišljanje: Potaknuti samosvijest razmišljanjem o osjećajima i pretpostavkama u vezi s figurama.
Potrebno za izvedbu	Plakat s pejzažem: Na flipchartu ili velikom plakatu nacrtan je pejzaž s planinom i tunelom u prvom planu, jezerom, stazom, drvetom, planinama na horizontu, suncem ili mjesecom (bez zraka); figure: Za svaku figuru treba biti jedan primjerak ispisan i izrezan, dostupan prema broju sudionika; krep traka: može se koristiti za pričvršćivanje figura na plakat.
Methodologija	Govorna tijela ne djeluju namjerno i ne mogu uvijek biti nedvosmisleno interpretirana. Zbog toga samopercepcije imaju posljednju riječ. Čak i ako drugi kažu "Ne osjećaš se loše, ali plešeš na drvetu? Ne mogu to vidjeti!" – Individualna percepcija je važnija od vanjske percepcije. Svaka osoba je svoj vlastiti stručnjak. Na primjer, sudionici s teškim nogama mogu plesati mentalno, što se može izraziti pomoću figure. Čak i kada se figure raspravljaju u interkulturalnim timovima i čine se nedvosmisleno povezane s različitim emocijama, nije preporučljivo rigidno ih povezivati. Fantazija i maštovitost svih sudionika su ključni.
Aktivnost korak po korak	Korak 1: Sudionici su pozvani da odaberu jednu figuru i postave je u pejzaž. Opcionalno se mogu koristiti olovke, škare i papir za proširenje mogućnosti dizajniranja. Čak i u jezično heterogenim

	grupama, ova vježba funkcionira, jer se zadatak može lako komunicirati neverbalno. Na kraju, sami sudionici odlučuju o izboru figura. Korak 2: Kada su sve figure postavljene, slika se prezentira grupi. Za poticanje interakcije postaviti će se pitanje: "Tko je iznenađen nečim ili ima pitanje kojoj figuri pripada?" Čak se i ovo može komunicirati neverbalno, pokazujući sudionike i figure u pejzažu. Ako je jezična razina odgovarajuća, sudionici mogu verbalno odgovoriti na pitanja poput "Tko je to pored drveta?". Zbunjenost bi trebala biti poticana s naizgled preciznim povezivanjem značenja: "Kako se osjećaš ispred tunela?" "Dobro." "Oh, mislio/la sam da bi tunel trebao biti nešto negativno."
Refleksija	● Osobno iskustvo: Kako ste se osjećali pri odabiru i postavljanju figure u pejzaž? Što je vaš odabir predstavljao za vas? ● Neverbalna komunikacija: Na koji način su vam neverbalni signali pomogli tijekom ove aktivnosti? Kako su olakšali razumijevanje među sudionicima? ● Dinamika grupe: Kako se promijenila interakcija unutar grupe tijekom prezentacije pejzaža? Je li bilo iznenađujućih trenutaka ili uvida? ● Pretpostavke i percepcije: Koje ste pretpostavke imali o određenim figurama ili elementima u pejzažu? Kako je diskusija izazvala ili potvrdila te pretpostavke?

Naslov vježbe	Vježba 4: "Semafor" - metoda
Trajanje	60 minutes
Ciljana skupina	Roma and Migrants
Ishodi učenja	Metoda "Spotlight" je široko rasprostranjena. Nema značaja hoće li se koristiti kao uvod, u glavnom dijelu ili na kraju. Jedna osoba započinje sa svojim povratnim informacijama, a zatim nastavlja oko kruga. Kakva dinamika nastaje unutar grupe tijekom ovog postupka, kada jedna osoba za drugom iznosi svoje ideje?
Potrebno za izvedbu	Kartice sa semoform
Methodologija	Metoda signalnih kartica posebno je korisna za perspektivu multiplikatora. Jer, s jedne strane objašnjava različite pozicije unutar grupe, a s druge strane pokazuje koliko su te mišljenja zapravo kompleksna. Različite emocionalne perspektive mogu, stoga, biti "jedna te ista pozicija", što znači da se perspektive mogu lakše razjasniti. Ova metoda ima snažan fokus na proces grupe u cijeloj svojoj kompleksnosti i kontroverznosti u različitim fazama. S jedne strane, na fazi pojedinca, koji je u mogućnosti izraziti svoja osjećanja, čak i ako su pomiješana, prikazivanjem većih ili manjih

	dijelova svojih papirnatih krugova. Mogu pokazati 30 posto zeleno i 70 posto crveno, ili čak 100 posto jednu boju. Time se jasno prikazuje kompleksnost mišljenja. S druge strane, najvažniji efekt je da pojedinačni komadi povratnih informacija ne teže biti isti. Deconstructivizam "jedinstva" povratnih informacija snažno je prisutan ovom metodom. Posebnost ove metode je što potpuno zanemaruje jezik. Izražavanje mišljenja postaje de-personalizirano i konačno lakše za svakoga. Fokus klase nije na jednoj specifičnoj osobi. Efekt je očigledan, jer nitko ne mora podići svoj glas protiv većine. Čak i malo crvenije je dovoljno za nastavak rasprave. Ovo je posebno prednost jer audio-vizualna metoda povratnih informacija ometa autentičnost komentara sudionika. Sam jezik, u smislu povratnih informacija, više je ili manje vođen pritiskom na prilagodbu, umjesto da bude umjetan. Prvo što treba imati na umu je da ova metoda, posebno u kontekstu političkog obrazovanja kroz Betzavtu, omogućuje hvatanje evaluacije, neovisno o pogledu cijele grupe, prikazujući ambivalencije i različite pozicije pojedinih sudionika. Sama grupa se dekonstruira i vidi na diferenciraniji način. Štoviše, proces je dobar za prikazivanje kako je došlo do oblikovanja mišljenja. Drugi važan aspekt je da uz boje koje se koriste unutar cijele grupe, vodič ima diferenciranu sliku svog rada i točno zna što treba poboljšati.
Aktivnost korak po korak	Može se proći kroz sljedeće korake za korištenje kartica, spomenutih iznad: 1. Kartice se dijele. Svaka osoba ima jednu zelenu i jednu crvenu karticu. 2. Vodič daje objašnjenje značenja kartica i uvodi razred u isprobavanje različitih miješanja i kombinacija. Također, mogu se prikazati tri ili četiri primjera. 3. Sudionici se traže da razmisle o odgovoru na sljedeće pitanje. Samo trebaju spustiti svoje kartice kada se broji od jedan do tri. 4. Postavlja se pitanje. 5. Vodič broji od jedan do tri i svi moraju istovremeno spustiti svoje kartice. 6. Sada vodiči mogu raditi na svom cilju. 7. Uvijek počnite s crvenom. Recite nešto poput: "Počnimo s crvenom, to je moja omiljena boja." Ili nešto slično. Važno je stvoriti okruženje s niskim anksioznostima koje pokazuje učenicima da nije svatko mora biti zelen. Stoga, osobito manjine postaju vizualizirane u ovom kontekstu. Također, učenici s "crvenijim" ili čak potpuno crvenim povratnim informacijama bit će što prije "emocionalno opušteni". Ostavite ambivalentne pozicije: Osobito u slučajevima snažno pomiješanih pozicija poput 50/50 crvene/zelene, vodič može postaviti daljnja pitanja. "U vašem povratnom odgovoru nema puno zelene. Što za vas predstavlja ta zelena?" Važno je nastaviti s pitanjima. Ako je, na primjer, samo zelena objašnjena, a crvena također prikazana, možete pitati i ne samo ostaviti to tako. Iznenadne promjene kartica: Ako sudionici žele promijeniti svoje

	kombinacije tijekom kruga povratnih informacija, možete ih izravno pitati zašto to rade. U mnogim slučajevima to se događa zbog društvenog pritiska, a ne zato što sada drugačije procjenjuju. Red pitanja: Kontroverzne dinamike unutar grupe mogu se testirati postavljanjem dva pitanja zaredom. Na primjer: "Koliko ste odgovornosti preuzeli za rad svoje grupe?" i "Koliko se identificate sa svojom grupom?" Postavljanjem tih kontroverznih pitanja može se doći do vizualizacije zanimljivih konstelacija i međusobnih povezanosti unutar grupe. Pozicije sjedenja: Mjesto na kojem učenici sjede je od posebne važnosti. Ako želite vidjeti koje razlike ili čak sličnosti postoje unutar grupa i steći opći pregled, možete ih pustiti da sjednu u krug. S jedne strane, ovo je zanimljivo za moderiranje, a s druge strane zanimljivo za učenike. Općenito, zanimljiva otkrića u vezi s razlikama i sličnostima postaju očita.
Refleksija	• Razumijevanje Perspektiva: Kako je metoda semafora pomogla razjasniti različite emocionalne perspektive unutar grupe? • Kompliciranost Mišljenja: Na koji je način ova metoda otkrila složenost pojedinačnih mišljenja? Je li bilo iznenađujućih kombinacija povratnih informacija? • Izražavanje Osjećaja: Kako je korištenje obojenih kartica omogućilo sudionicima da izraze svoja osjećanja bez pritiska verbalne komunikacije? • Anksioznost i Ugoda: Kako je početak s crvenim povratnim informacijama pridonio opuštenijem i otvorenijem okruženju? Jeste li primijetili promjene u razini sudjelovanja? • Ambivalencija u Povratnim Informacijama: Kako je metoda olakšala rasprave o ambivalentnim pozicijama? Je li bilo trenutaka kada je daljnje postavljanje pitanja dovelo do dubljih uvida? • Utjecaj Društvenog Pritiska: Jeste li primijetili da su sudionici mijenjali svoje povratne informacije tijekom vježbe? Koji faktori mislite da su utjecali na ove promjene?

MODULE 3: Kreiranje inkluzivog okruženja u grupi

	Uvod ● Stvaranje inkluzivnog učeničkog okruženja ključno je u današnjim raznolikim obrazovnim postavkama, posebno s obzirom na različite jezične vještine i kulturne pozadine. Ovaj modul istražuje inovativne metode poučavanja kako bi se zadovoljile jedinstvene potrebe migranata i izbjeglica. Povezanost s procjenom potreba stručnjaka ● Tradicionalne metode poučavanja često ne uspijevaju adresirati različite potrebe učenika iz migracijskih i izbjegličkih sredina. Ovaj modul fokusira se na interaktivne i kreativne pristupe koji promiču kulturnu osjetljivost i prilagodbu različitim stilovima učenja, potičući podržavajuću i inkluzivnu učionicu. Koristi za stručnjake ● Obrazovni radnici steći će ključne kompetencije i praktične strategije za stvaranje inkluzivnih okruženja, čime će poboljšati svoju sposobnost podrške učenicima iz raznolikih sredina. Ova obuka promiče komunikaciju, suradnju i poštovanje među učenicima, što dovodi do pozitivnog iskustva u učenju.
--	---

Ciljevi	Inkluzivno učenje usmjereni su na sljedeće ciljeve: 4. Promicanje inkluzivnosti: Opremljivanje obrazovnih radnika i stručnjaka strategijama za stvaranje inkluzivnih učeničkih okruženja koja poštuju i slave različite jezične i kulturne pozadine. 5. Unapređivanje nastavnih praksi: Uvođenje interaktivnih i kreativnih metoda poučavanja koje prilagođavaju jedinstvene stilove učenja migranata i izbjeglica, potičući angažman i sudjelovanje. 6. Kulturna osjetljivost: Unaprjeđenje kulturne osjetljivosti među obrazovnim radnicima, omogućujući im učinkovitu komunikaciju i suradnju sa studentima iz raznih pozadina. 7. Stručni razvoj: Pružanje stručnjacima kompetencija, znanja i vještina potrebnih za prilagodbu nastavnih praksi potrebama svih učenika, čime se poboljšavaju obrazovni ishodi. 8. Stvaranje podržavajućih prostora: Osnaživanje obrazovnih radnika za stvaranje podržavajućih učionica u kojima se svaki učenik osjeća cijenjeno, poštovano i motivirano za uspjeh. Postizanjem ovih ciljeva i obrazovnih ciljeva, Modul: Inkluzivno učenje teži doprinosu promicanju inkluzivnih obrazovnih praksi koje promiču jednakost, raznolikost i akademski uspjeh za sve učenike, osobito one iz marginaliziranih zajednica.
---------	---

Naziv vježbe	Vježba 1: Razbijanje leda
Trajanje	30 min
Ishodi učenja	• Razviti empatiju i razumijevanje kulturnih razlika. • Unaprijediti komunikacijske vještine preko jezičnih barijera. • Potaknuti osjećaj inkluzivnosti i međusobnog poštovanja u učionici.
RPotrebno za izvedbu	• Otvoreni prostor • Slike I simboli
Methodologija	Podijelite sudionike u male grupe, osiguravajući jezičnu i kulturnu raznolikost u svakoj grupi. Pružite materijale na više jezika i potaknite neverbalnu komunikaciju (npr. geste, crteže). Usmjerite sudionike da podijele aspekte svoje kulture bez oslanjanja na usmeni jezik.

Aktivnost korak po korak	Predstavite vježbu i njezine ciljeve: ● Započnite objašnjavanjem svrhe vježbe: istražiti kulturnu raznolikost i poboljšati komunikacijske vještine u multikulturnom okruženju. ● Naglasite važnost neverbalne komunikacije i empatije u razumijevanju kulturnih razlika. Formirajte male grupe, osiguravajući raznolikost: ● Podijelite sudionike u male grupe od 4-5 osoba, osiguravajući da svaka grupa ima mješavinu različitih kulturnih i jezičnih pozadina. ● Potaknite sudionike da se ukratko predstave i podijele svoje kulturne pozadine. Podijelite materijale na više jezika: ● Pružite svakoj grupi materijale na više jezika, kao što su slike ili simboli koji predstavljaju različite kulturne aspekte (npr. tradicionalna odjeća, hrana, simboli). Sudionici dijele kulturne aspekte kroz neverbalnu komunikaciju: ● Uputite grupe da koriste pružene materijale za prenošenje aspekata svoje kulture bez oslanjanja na usmeni jezik. ● Potaknite sudionike da koriste geste, crteže ili druge neverbalne načine za prenošenje značenja. Facilitirajte raspravu o izazovima i stečenim uvidima: ● Nakon aktivnosti, okupite grupe i olakšajte raspravu. ● Pitajte sudionike da podijele svoja iskustva, izazove s kojima su se suočili i uvide stečene u komunikaciji kroz jezične barijere. ● Uputite raspravu na istraživanje kako se ti uvidi mogu primijeniti za stvaranje inkluzivnijeg obrazovnog okruženja.
Refleksija	● Razgovarajte o iskustvu komunikacije bez oslanjanja na verbalni jezik. ● Reflektirajte o važnosti kulturnog razumijevanja u stvaranju inkluzivnog okruženja. ● Identificirajte strategije za primjenu kulturne osjetljivosti u nastavnim praksama.

Naziv vježbe	Vježba 2: Kulturni scenariji
Trajanje	1 hour
Ishodi učenja	● Razviti kulturnu kompetenciju istraživanjem različitih perspektiva. ● Poboljšati empatiju i razumijevanje kulturnih razlika. ● Poboljšati vještine komunikacije u interakcijama među različitim kulturama.

Potrebno za izvedbu	Karte sa scenarijima i kulturnim dilemama ili nesporazumima: Scenarij 1: Trening o raznolikosti na radnom mjestu - o Situacija: Tijekom treninga o raznolikosti, sudionik izražava nelagodu pri raspravi o LGBTQ+ pitanjima zbog osobnih uvjerenja. - o Dilema: Kako facilitirati poštovanje različitih gledišta, uz istovremeno očuvanje važnosti inkluzivnosti i razumijevanja? Scenarij 2: Suradnja na timskom projektu - o Situacija: U profesionalnom okruženju, članovi tima iz različitih kulturnih pozadina imaju različita mišljenja o najboljem pristupu projektu. - o Dilema: Kako potaknuti suradnju i osigurati da se svi članovi tima osjećaju cijenjeno i ravnopravno doprinose, uzimajući u obzir kulturne razlike u komunikaciji i donošenju odluka? Scenarij 3: Vjerske obaveze na radnom mjestu - o Situacija: Zaposlenik traži slobodno vrijeme za vjerske obrede koji nisu priznati kao službeni praznici od strane tvrtke. - o Dilema: Kako prilagoditi radne obveze zaposlenika prema njegovim vjerskim praksama, uz održavanje operativnih potreba i pravičnosti među svim zaposlenicima? Scenarij 4: Jezične barijere u treningu - o Situacija: Tijekom treninga koji se vodi na engleskom jeziku, sudionik čiji je prvi jezik nešto drugo ima poteškoća u razumijevanju i potpunom sudjelovanju. - o Dilema: Kako prilagoditi način izvođenja treninga kako bi svi sudionici, bez obzira na jezične vještine, usvojili gradivo i aktivno sudjelovali u raspravama i aktivnostima? Scenarij 5: Kulturni normativi u poslovnom bontonu - o Situacija: Kolega iz kulture u kojoj je izravni kontakt očima smatran nepristojnim izbjegava gledanje u oči tijekom sastanaka, što se može negativno doživjeti u zapadnim poslovnim okruženjima. - o Dilema: Kako se nositi s kulturnim razlikama u stilovima komunikacije i neverbalnim signalima kako bi se potaknula učinkovita komunikacija i međusobno poštovanje u profesionalnim interakcijama? Ovi scenariji dizajnirani su da potaknu refleksiju i raspravu među odraslim učenicima o navigaciji kulturne raznolikosti u profesionalnim okruženjima, promicanju inkluzivnih praksi i unapređenju vještina komunikacije i suradnje. Otvoreni prostor za interakciju grupe.
---------------------	--

Metodologija	• Uvedite scenarij i njegov kulturni kontekst. • Podijelite uloge i izvedite igru uloga. • Facilitirajte grupnu raspravu o izazovima i uvidima. • Analizirajte učinkovite strategije za rješavanje kulturnih nesporazuma. • Reflektirajte o implikacijama za stvaranje inkluzivnih učeničkih okruženja.
Aktivnost korak po korak	Uvedite vježbu i njezine ciljeve: • Objasnite da vježba ima za cilj simulirati kulturne scenarije kako bi poboljšala razumijevanje kulturne raznolikosti i izazova u komunikaciji među sudionicima. • Naglasite važnost empatije i kulturne kompetencije u rješavanju nesporazuma. Formirajte male grupe: • Podijelite sudionike u male grupe od 3-4 osobe, osiguravajući raznolikost kulturnih pozadina unutar svake grupe. • Kratko objasnite kartice sa scenarijima i podijelite jednu svakoj grupi. Igra uloga kulturnih scenarija: • Svaka grupa čita i raspravlja o kartici scenarija koja predstavlja kulturnu dilemu ili nesporazum. • Dodijelite uloge (npr. učitelj, student, roditelj) i potaknite sudionike da odigraju scenarij, fokusirajući se na rješavanje kulturnih razlika s poštovanjem. Facilitirajte raspravu i analizu: • Nakon svake sesije igre uloga, vodite grupnu raspravu. • Potaknite sudionike da razmotre izazove na koje su naišli tijekom igre uloga i analiziraju učinkovite strategije za rješavanje kulturnih nesporazuma. • Razgovarajte o tome kako kulturna kompetencija i učinkovita komunikacija mogu doprinijeti stvaranju inkluzivnog učeničkog okruženja.
Refleksija	• Raspravite praktične strategije koje nastavnici mogu primijeniti kako bi promicali kulturno razumijevanje i inkluzivnost u svojim učionicama. • Potaknite sudionike da razmotre kako mogu integrirati ove strategije u svoje nastavničke prakse kako bi stvorili podržavajuća i respektirajuća učenička okruženja za sve učenike.

Naziv vježbe	Vježba 3: Kreiranje inkluzivnih aktivnosti
Trajanje	1.5 sat
Ishodi učenja	● Razviti vještine u dizajniranju obrazovnih aktivnosti koje uzimaju u obzir različita kulturna i jezična obilježja. ● Povećati kreativnost u prilagodbi nastavnih materijala za inkluzivne učionice. ● Potaknuti inovacije u stvaranju angažirajućih obrazovnih iskustava za sve učenike.
Potrebno za izvedbu	● Primjeri nastavnih materijala (npr. planovi lekcija, radne liste). ● Pristup tehnologiji za potrebe prezentacije.
Methodologija	● Objasnite cilj: Sudionici će dizajnirati inkluzivne obrazovne aktivnosti kako bi zadovoljili različite potrebe učenika. ● Naglasite važnost kreativnosti i prilagodbe u promicanju inkluzivnosti.
Aktivnost korak po korak	Uvod u scenarij: ● Pružite sudionicima scenarije ili uzorke obrazovnih materijala koji odražavaju različita kulturna pozadja i jezične razine. Zadatak redizajniranja: ● Uputite sudionike da redizajniraju ili prilagode pružene obrazovne materijale kako bi poboljšali inkluzivnost i angažman. ● Potaknite razmatranje različitih stilova učenja, razina jezične kompetencije i kulturnih osjetljivosti. Prezentacija dizajna: ● Dodijelite vrijeme za individualni ili grupni rad na redizajnu odabranih materijala. ● Pripremite sudionike da predstave svoje prilagođene obrazovne aktivnosti.
Refleksija	Refleksija Sesija prezentacije: ● Sudionici predstavljaju redizajnirane obrazovne aktivnosti, objašnjavajući prilagodbe koje su napravljene kako bi se promicala inkluzivnost. b. Povratne informacije i diskusija: ● Olakšajte konstruktivne povratne informacije nakon svake prezentacije. ● Raspravite učinkovitost prilagodbi u promicanju inkluzivnosti i postizanju obrazovnih ciljeva.

Naziv vježbe	Vježba 4: Kreiranje izvora multikulturalnog učenja
Trajanje	1 sat
Ciljana skupina	Edukatori i kreatori nastave
Ishodi učenja	Razviti vještine u stvaranju višejezičnih obrazovnih resursa. Povećati razumijevanje važnosti jezične inkluzije u obrazovanju. Poboljšati sposobnost dizajniranja materijala koji odgovaraju učenicima različitih jezičnih vještina.
Potrebno za izvedbu	Pristup tehnologiji (računalima ili tabletima) za izradu digitalnih resursa. Primjeri tekstova ili materijala na više jezika. Osnovni alati za prijevod ili rječnici.
Methodologija	Uvod u vježbu: Objasnite cilj: Sudionici će izraditi višejezični obrazovni resurs koji podržava učenike s različitim jezičnim pozadinama. Naglasite važnost jezične inkluzije u stvaranju inkluzivnog obrazovnog okruženja.

Aktivnost korak po korak	a. Identificiranje resursa: Pružite sudionicima uzorak teksta ili obrazovnog materijala. Uputite ih da identificiraju ključne dijelove koji zahtijevaju prijevod ili prilagodbu. b. Izrada višejezičnih verzija: • Sudionici rade pojedinačno ili u parovima kako bi stvorili verzije materijala na više jezika. • Potaknite korištenje alata za prijevod, rječnika ili suradnje s višejezičnim kolegama. c. Dizajniranje interaktivnih elemenata: Uputite sudionike da uključe interaktivne elemente poput slika, audio zapisa ili video zapisa kako bi poboljšali razumijevanje. Osigurajte da ti elementi podržavaju razumijevanje na različitim jezicima. Refleksija aktivnosti: a. Prezentacijska sesija: Sudionici predstavljaju svoje višejezične obrazovne resurse grupi. Svaka prezentacija uključuje objašnjenje izbora i načina na koji ti resursi podržavaju jezičnu inkluziju. b. Povratne informacije i diskusija: • Olakšajte sesiju povratnih informacija, potičući konstruktivne komentare o učinkovitosti resursa. • Razgovarajte o utjecaju višejezičnih materijala na angažman učenika i ishode učenja.
Refleksija	Zaključite s refleksijom na iskustvo stvaranja višejezičnih resursa. Razgovarajte o praktičnim strategijama za uključivanje višejezičnih materijala u svakodnevno poučavanje. Poticajte sudionike da razmotre kako mogu nastaviti podržavati jezičnu inkluziju u svojim obrazovnim praksama.

MODUL 4: Inovativni pristupi podučavanja Roma I migranata

	Uvod U ovom modulu, odgajatelji/nastavnici će naučiti metode i strategije za poučavanje Roma i migranata koje značajno doprinose njihovom uspjehu u obrazovanju. Stečeno teoretsko znanje i praktične vještine omogućit će im razumijevanje metoda i tehnika za uspješnije poučavanje Roma i migranata temeljenih na kulturnim razlikama u učenju/poučavanju te utjecaju normi i vrijednosti na obrazovanje. Veza s procjenom potreba stručnjaka: Modul "Učinkoviti pristupi poučavanju Roma i migranata" osposobljava odgajatelje za razumijevanje kulturnih razlika i prilagodbu metoda poučavanja za romske učenike. Obrađuje potrebu za uvidom u romsku kulturu i životne uvjete, promičući kulturno osjetljive pristupe. Odgajatelji će naučiti o vrijednostima, normama i individualiziranim strategijama potrebnim za inkluzivnost. Razumijevanje specifičnih stavova Roma i migranata, koji su često oblikovani negativnim iskustvima iz prošlosti i niskim obrazovnim očekivanjima, ključno je. Modul naglašava razvoj strategija za prevladavanje tih izazova i poticanje pozitivnih uzora kako bi motivirali romske i migrantske učenike na viša obrazovna postignuća. Koristi za stručnjake: Odgajatelji/nastavnici će steći znanje o utjecaju kulturne raznolikosti na obrazovanje i obrazovni uspjeh te će moći integrirati inovativne metode poučavanja u svoj rad. To, zauzvrat, utječe na njihovo samopouzdanje u radu s ciljanim skupinama i jača njihove vještine za suočavanje s izazovima romskih i migrantskih učenika u obrazovanju. Obuka jača potporu za romske i migrantske učenike i doprinosi socijalnoj pravdi i jednakosti. •
--	--

Ciljevi	● Razumijevanje kulturnog utjecaja Osposobiti odgajatelje za razumijevanje kulturnih normi, vrijednosti i stilova života romskih i migrantskih zajednica te njihov utjecaj na obrazovne stavove. ● Unapređenje nastavnih praksi Poticati odgajatelje da prilagode svoje metode poučavanja kako bi odražavale različite pozadine i iskustva učenika. ● Prepoznavanje obrazovnih prepreka Identificirati uobičajene prepreke s kojima se suočavaju romski i migrantski učenici, poput negativnih iskustava iz prošlosti, te razviti strategije za njihovu potporu i motivaciju za bolje obrazovne rezultate. ● Promicanje inkluzije Osigurati da se svi učenici osjećaju razumijevani, cijenjeni i podržani, bez obzira na njihov kulturni ili jezični background. ● Izgradnja profesionalnog samopouzdanja Odgajateljima pružiti znanje i vještine za učinkovito suočavanje s izazovima, povećavajući njihovo samopouzdanje u radu s kulturno različitim populacijama. ● Pozitivni uzori Naglasiti važnost pozitivnih uzora u inspiriranju romskih i migrantskih učenika da nastoje postići veće obrazovne ciljeve. ● Jačanje podržavajućih obrazovnih okruženja Integrirati kulturne vrijednosti i različite stilove života u aktivnosti učenja kako bi se povećala relevantnost i angažman, prepoznajući kako ti faktori utječu na obrazovne potrebe i postignuća učenika. Opći ciljevi Odgajatelji će steći uvid u kulturne norme i prepreke koje utječu na romske i migrantske učenike, razviti strategije za njihovu motivaciju i povećati vlastito samopouzdanje i učinkovitost u poučavanju.

Naziv vježbe	Vježba 1. Kulturni komaps
Trajanje	1 sat
Ciljana skupina	Edukatori
Ishodi učenja	● Razumijevanje kulturnih normi i vrijednosti Roma i migranata. ● Povećanje svijesti o utjecaju kulturnih razlika na obrazovne uspjehe. ● Razvijanje vještina za prilagodbu nastavnih pristupa kulturnim specifičnostima učenika.
Potrebno za izvedbu	● Prostor za rad u grupama. ● Audiovizualna oprema (projektor, računalo). ● Flipchart i markeri. ● Obojeni listovi papira i olovke. ● Karte sa scenarijima i opisima kulturnih normi i vrijednosti Roma i migranata.
Methodologija	● Interactiva radionica ● Grupni rad ● Refleksija
Aktivnost korak po korak	● Rad u grupama Podijelite sudionike u male grupe (4-5 osoba). Svaka grupa dobiva kartice sa scenarijima koje opisuju kulturne norme i vrijednosti Roma i migranata. Zadatak grupa: analizirati kartice i raspravljati o mogućem utjecaju tih normi i vrijednosti na stavove prema obrazovanju. ● Prezentacija nalaza grupa Svaka grupa prezentira svoje nalaze i raspravlja o utjecaju kulturnih normi i vrijednosti na obrazovanje. Grupe koriste flipchart za vizualizaciju ključnih točaka svojih rasprava. ● Rasprava i refleksija Facilitator radionice vodi raspravu o prezentiranim nalazima. Sudionici raspravljaju o svojim iskustvima i izazovima u radu s romskim i migrantskim učenicima. Rasprava o strategijama za prilagodbu nastavnih pristupa. ● Zaključak Sažetak ključnih točaka radionice. Naglasak na važnosti razumijevanja kulturnih razlika i prilagodbe nastavnih metoda. Poticanje sudionika da primijene stečeno znanje u praksi.
Reflection	● Sudionici napišu kratku refleksiju o onome što su naučili i kako će primijeniti svoje nove vještine u svom radu. ● Rasprava o izazovima i prilikama integriranja kulturno osjetljivih pristupa u obrazovni proces. ● Povratne informacije od sudionika o korisnosti vježbe i prijedlozi za poboljšanje.

Naziv vježbe	Vježba 2. Kroz životni stil
Trajanje	1 sat
Ciljana skupina	Educatori
Ishodi učenja	● Razumijevanje kulturnih normi i vrijednosti Roma i migranata. ● Povećanje svijesti o utjecaju kulturnih razlika na obrazovne uspjehe. ● Razvijanje vještina za prilagodbu nastavnih pristupa kulturnim specifičnostima učenika.
Potrebni za izvedbu	● Prostor za rad u grupama. ● Audiovizualna oprema (projektor, računalo). ● Flipchart i markeri. ● Obojeni listovi papira i olovke. ● Karte sa scenarijima i opisima kulturnih normi i vrijednosti Roma i migranata.
Methodologija	● Interactiva radionica ● Grupni rad ● Refleksija

Aktivnost korak po korak	Uvod • Uvod u ciljeve i očekivane ishode vježbe. • Kratak uvod u ključne pojmove: životni stil, utjecaj na obrazovanje. Rad u grupama • Polaznici se dijele u male grupe (4-5 osoba). • Svaka grupa dobije igru uloga i scenarij koji opisuje različite životne stilove Roma i migranata. • Zadatak grupe: Igra uloga u kojoj svaki član grupe predstavlja osobu s određenim životnim stilom. Grupa diskutira utjecaj životnih stilova na obrazovne rezultate i zajednički radi na rješavanju obrazovnih izazova. Prezentacija nalaza grupe • Svaka grupa prezentira svoje nalaze i prikazuje kratku igru uloga kako bi ilustrirala svoje zaključke. • Grupa koristi flipchart za vizualizaciju ključnih točaka svojih rasprava i rješenja. Diskusija i refleksija • Facilitator radionice vodi diskusiju o predstavljenim nalazima. • Polaznici raspravljaju o svojim iskustvima i izazovima u radu s učenicima Roma i migranata te utjecaju njihovih životnih stilova na obrazovni uspjeh. • Raspravljaju se strategije za prilagodbu pristupa učenju. Zaključak i sažeci • Sažetak ključnih točaka radionice. • Naglasak na važnosti razumijevanja različitih životnih stilova i prilagodbe metoda učenja i obrazovnog procesa tim stilovima. • Poticanje sudionika da primijene stečeno znanje u praksi.
Naziv vježbe	Vježba 3: Voices of Experience
Trajanje	1 sat
Aktivnost korak po korak	Rad u grupama Polaznici se dijele u male grupe (4-5 osoba). Svaka grupa dobije jedan ili više stvarnih primjera ili studija slučaja koje opisuju negativna iskustva Roma i migranata u obrazovnom sustavu. Zadatak grupa je analizirati slučajeve i raspravljati o mogućim posljedicama negativnih obrazovnih iskustava na daljnje obrazovanje i motivaciju. Prezentacija postera i refleksija Svaka grupa prezentira svoj poster i objašnjava svoja saznanja i strategije. Slijedi rasprava u kojoj sudionici postavljaju pitanja i daju dodatne uvide. Zaključak i sažeci Sažetak ključnih točaka radionice. Naglasak na razumijevanju negativnih iskustava i njihovom utjecaju na daljnje obrazovanje. Poticanje sudionika da primijene stečeno znanje u praksi.

Refleksija	• Sudionici dokele što su osobno naučili o utjecaju negativnih iskustava na učenike Roma i migrante, kao i kako ta iskustva mogu oblikovati njihov obrazovni put i motivaciju. • Reflektiraju o tome kako su njihova vlastita shvaćanja obrazovanja možda bila izazvana ili proširena kroz ovu vježbu.
------------	---

Naziv vježbe	Vježba 4: World Caffè
Trajanje	1 sat
Aktivnost korak po korak	● Uvod Uvod u ciljeve i ishode učenja vježbe. Kratki uvod u ključne pojmove: niski očekivanja, samoispunjavajuća proročanstva, utjecaj na obrazovni uspjeh. World Caffè ● Priprema: Podijelite sudionike u male grupe (4-5 osoba) i smjestite ih oko stolova. Za svakim stolom vodič vodi diskusiju i bilježi ključne točke na flipchartu ili obojenim papirima. ● Krug 1: Svaka grupa, vođena svojim facilitatorom, raspravlja o prvom pitanju: "Kako niski očekivanja utječu na motivaciju i obrazovni uspjeh Roma i migranata?" ● Krug 2: Grupe se sele na sljedeći stol; facilitator sažima prethodnu diskusiju, a zatim grupa nastavlja raspravu o drugom pitanju: ● "Koje strategije se mogu koristiti za podizanje očekivanja i poticanje visokog obrazovnog uspjeha?" ● Krug 3: Grupe se opet sele na sljedeći stol; moderator sažima prethodnu diskusiju, a zatim grupa nastavlja s trećim pitanjem: - o "Kako nastavnici mogu učinkovito utjecati na učenike kako bi podigli njihova obrazovna očekivanja?" ● Krug 4: Grupe se vraćaju na početni stol i pregledavaju ključne točke diskusija koje su se dogodile za njihovim stolom, jačajući ključna učenja iz radionice. Prezentacija nalaza grupa ● Moderatori svakog stola sažimaju ključne točke i nalaze iz diskusija. ● Grupe prezentiraju svoje nalaze i strategije na flipchartima. Zaključak i sažeci ● Sažetak ključnih točaka iz radionice. ● Naglasak na podizanju očekivanja i poticanju visoke motivacije među učenicima. ● Poticanje sudionika da stečeno znanje primijene u praksi.

Reflection	• Kako se vaša percepcija o utjecaju niskih očekivanja na obrazovni uspjeh promijenila tijekom ove aktivnosti? • Koje ste strategije smatrali najvažnijima za podizanje očekivanja i poticanje visokog obrazovnog uspjeha? • Kako možete koristiti naučene tehnike za povećanje motivacije među studentima u vašem svakodnevnom radu? • Što ste saznali o izazovima s kojima se suočavaju Roma i migranti u obrazovnim institucijama? • Kako se vaše vlastito iskustvo obrazovanja uklapa u raspravu o niskim i visokim očekivanjima?
------------	---

Literatura

Banks, J. A. (2019). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching* (6th ed.). Routledge. Available at: <https://www.routledge.com/Cultural-Diversity-and-Education-Foundations-Curriculum-and-Teaching-6th/Banks/p/book/9780367137258>

Banks, J. A., & Banks, C. A. M. (Eds.). (2019). *Multicultural education: Issues and perspectives* (10th ed.). Wiley. Available at: <https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=2CB7DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Multicultural+education:+Issues+and+perspectives&ots=rY0t1IDYI5&sig=96BJtXMJH1cmnyvXe9oP0kkKOZk>

Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Harvard University Press. https://www.academia.edu/34857338/Distinction_A_Social_Critique_of_the_Judgement_of_Taste

Bourdieu, P. (1999). *The Weight of the World: Social Suffering in Contemporary Society*. Cambridge: Polity Press.

Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (1990). *Reproduction in Education, Society and Culture*. Sage Publications. https://www.researchgate.net/publication/280165503_Reproduction_in_Education_Society_and_Culture

Cummins, J. (2000). *Language, power, and pedagogy: Bilingual children in the crossfire*. Multilingual Matters. Available at: https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=AKzzvqDBmb8C&oi=fnd&pg=PR5&dq=Language,+power,+and+pedagogy:+Bilingual+children+in+the+crossfire&ots=YmryJzDDJz&sig=TP9aqVxchE9e_P29F5xVj2_i9cl

Deardorff, D. K. (Ed.). (2009). *The SAGE handbook of intercultural competence*. SAGE Publications. Available at: https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=YjHGfLNPdrIC&oi=fnd&pg=PR1&dq=The+SAGE+handbook+of+intercultural+competence&ots=fjfiQydPh2&sig=RIgzFqFdSOBdyW_uNrJx88Rwp8E

Eichenbaum, H. (2001). *The Cognitive Neuroscience of Memory: An Introduction*. Oxford University Press.

Gándara, P., & Rumberger, R. (2009). Immigration, language, and education: How does language policy structure opportunity? *Teachers College Record*, 111(3), 750-782. Available at: <https://www.tcrecord.org/Content.asp?ContentId=15190>

García, O., & Kleifgen, J. A. (2010). *Educating emergent bilinguals: Policies, programs, and practices for English language learners*. Teachers College Press. Available at: https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=q2-Z0zZsVTwC&oi=fnd&pg=PR1&dq=Educating+emergent+bilinguals:+Policies,+programs,+and+practices+for+English+language+learners&ots=ML-3O5G_ti&sig=HZJj_jA2mMBF1m2AXI7UJ1Y-UX8

- Gay, G. (2018). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice* (3rd ed.). Teachers College Press. Available at: <https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=qW5jDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Culturally+responsive+teaching:+Theory,+research,+and+practice&ots=Vr14Jfqu9k&sig=8HTpFPmtdGmQtiL5s9A1dRxfqHI>
- GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (Belgium), Elan Interculturel (France), Arbeit und Leben NRW (Germany), De Talentenschool (The Netherlands), and Storytelling Centre (The Netherlands). (Year). *Foundation Bricks for Alternative Ways of Learning*. Smell & Tell activity. Available at: www.alternativeways.eu.
- Hojnik Kelenc, R. (2023). Doktorska disertacija "Vpliv temeljne pismenosti in socialnih spretnosti na pojmovanje življenjske uspešnosti odraslih Romov". Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Available at: <https://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=10041&lang=slv>
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and organizations: Software of the mind* (3rd ed.). McGraw-Hill. Available at: https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=xcaJDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT11&dq=Cultures+and+organizations:+Software+of+the+mind&ots=j7-pRBxiNe&sig=_5u_qLY5jG05vDpSCNaJZxEZyRk
- Ligeois, J.-P. (1998). "Roma, Gypsies, Travellers". Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Nieto, S., & Bode, P. (2018). *Affirming diversity: The sociopolitical context of multicultural education* (7th ed.). Pearson. Available at: <https://www.pearson.com/store/p/affirming-diversity-the-sociopolitical-context-of-multicultural-education/P100000346671>
- Perez Peguero, L. (2024). Language Learning for Refugees and Immigrants: Innovative Approaches. *International Journal of Enhanced Research in Educational Development (IJERED)*, 12(2), 135. ISSN: 2320-8708. Impact Factor: 8.376. ResearchGate. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/379955388_Language_Learning_for_Refugees_and_Immigrants_Innovative_Approaches
- Ringold, D., Orenstein, M. A., & Wilkens, E. (2005). *Roma in an Expanding Europe: Breaking the Poverty Cycle*. The World Bank.
- Schwarz, S.-V. (2009). Demokratie – in der politischen Philosophie und der politischen Bildung. Available at: http://konstruktivismus.uni-koeln.de/texte/download/schwarz_diplomarbeit.pdf
- Schwarz, S.-V. (2017). Various works on inclusive communication and exercises in multilingual groups. Available at: <http://methodenpool.uni-koeln.de>
- Singleton, D. (2014). Language and the Migrant Experience. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 35(6), 546-561.
- Squire, L. R., & Zola, S. M. (1996). Structure and function of declarative and nondeclarative memory systems. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 93(24), 13515-13522.
- Stephens, N. M., Townsend, S. S., & Dittman, A. G. (2018). Social-class disparities in higher education and professional workplaces: The role of cultural mismatch. *Current Directions in Psychological*

Science. Available at: <https://www.psychologicalscience.org/publications/observer/obsonline/how-social-class-norms-impact-disparities-in-education-and-work.html>

Tomlinson, C. A., & Moon, T. R. (2013). *Assessment and student success in a differentiated classroom*. ASCD. Available at: https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=jgmpBAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=Assessment+and+student+success+in+a+differentiated+classroom&ots=Nm4mDkNjmd&sig=TbPeD_jBfFZl2L-LT6_DZ8NcNGU

Young refugees in education: the particular challenges of school systems in Europe. *Comparative Migration Studies*. Available at: <https://comparativemigrationstudies.springeropen.com/articles/10.1186/s40878-019-0129-3>

Values education and holistic learning: Updated research and practice. *ScienceDirect*. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0883035511000619>

Promotion of Resilience in Migrants: A Systematic Review of Study and Psychosocial Intervention. *Journal of Immigrant and Minority Health*. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10903-021-01247-y>

Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. *Eurydice Report*. Available at: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/integrating-students-migrant-backgrounds-schools-europe-national-policies-and-measures>

Educational outcomes and immigrant background. *Publications Office of the European Union*. Available at: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC102629>

How can education systems promote the inclusion of Roma students? *OECD Education and Skills Today*. Available at: <https://oecdeditoday.com/how-education-systems-promote-inclusion-roma-students/>